

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології розвитку та консультування

**ОСОБИСТИСНЕ ЗРОСТАННЯ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник наукових праць
за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(Україна, Житомир, 21 квітня 2020 р.)**

**The 4th International Scientific Online Conference
PERSONAL GROWTH: THEORY AND PRACTICE
Collection of Conference Papers
(Ukraine, Zhytomyr, April 21st, 2020)**

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2020

УДК 159.923.2
О 72

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету ім. Івана Франка
(протокол № 4 від 30 квітня 2020 року)*

Рецензенти:

Ставицький О. О., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри суспільних дисциплін Національного університету водного господарства та природокористування

Камінська О. В., доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики Рівненського державного гуманітарного університету

Тичина І. М., кандидат психологічних наук, доцент, декан соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка

О 72 Особистісне зростання: теорія і практика: Збірник наукових праць [за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 21 квітня 2020 р.)] / Ред. колегія: Л. П. Журавльова, Г. В. Пирог, Т. М. Шапран / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 280 с.

У збірнику подано наукові праці учасників IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, яка відбулася 21 квітня 2020 року в м. Житомирі на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка за ініціативи кафедри психології розвитку та консультування. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, педагогіці, соціальній роботі, управлінні та ін.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.923.2

©Автори публікацій, 2020

© Кафедра психології розвитку та консультування
Житомирського державного університету імені Івана
Франка, оригінал-макет, 2020

Лисюк Світлана Петрівна
магістрантка спеціальності «Психологія»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Науковий керівник:

Котлова Л.О., кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології розвитку та консультування

**СТРУКТУРА КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ОСОБИСТОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Конфлікти відіграють важливу роль в житті окремої людини, сім'ї, колективу, держави, суспільства і людства в цілому. Для того, щоб правильно поводити себе в конфліктах, особистість повинна знати закономірності їх виникнення, розвитку та вирішення. Актуальним для майбутнього фахівця видається розвиток конкретних поведінкових вмінь у конфліктних ситуаціях, а також вироблення особистісних якостей, які забезпечать можливість конструктивного вирішення конфліктних ситуацій.

Одним із перших підходів до концептуального осмислення проблеми конфліктологічної компетентності був підхід, розроблений психологом В. Зазикіним [2]. Подальшого розвитку він набув у роботах О. Денисова, О. Рогачова. На базі цього теоретичного підходу конфліктологічну компетентність визначено як когнітивно-регулятивну підсистему професіоналізму, пов'язану з умінням управляти конфліктами і вирішувати їх [2, с. 63].

Конфліктологічна компетентність трактується як вид соціально-психологічної компетентності (Л. Петровська), яка містить такі складові: розуміння природи суперечностей та конфліктів між людьми; формування конструктивного ставлення до конфліктів; наявність навичок безконфліктного спілкування у важких ситуаціях; уміння оцінювати та пояснювати проблемні ситуації; наявність навичок управління конфліктними явищами; вміння передбачати можливі наслідки конфліктів; вміння конструктивно регулювати протиріччя та конфлікти; наявність навичок усунування негативних наслідків конфліктів [1, с. 491].

Представлена вченими психологічна структура конфліктологічної компетентності фахівця складається із шести взаємопов'язаних структурних компонентів:

- гностичний (власне знання про причини виникнення конфліктів, закономірності та етапи його розвитку і протікання, особливості поведінки, спілкування і діяльності опонентів, їх психічні стани, застосовувані прийоми конфліктного протистояння, психологічні характеристики особистостей);

- регулятивний (уміння впливати на опонентів, їхні стосунки, оцінки, мотиви та цілі);
- комунікативний (здатність до конструктивної бесіди у конфліктній ситуації, а також попередження цієї ситуації);
- проектувальний (уміння передбачати дії опонентів, їхню поведінку в ході конфлікту);
- нормативний (знання корпоративних етичних норм поведінки і стосунків, слідування їм);
- рефлексивно-статусний (високий рівень рефлексивної культури, вміння організовувати процес самопізнання, реагувати адекватно ситуації, цілям та задачам управління конфліктами).

У своїх роботах Б. Хасан визначає конфліктну компетентність як одну із провідних характеристик особистості й важливу складову частини загальної комунікативної компетентності, що представляє собою рівень розвитку усвідомлення про діапазон можливих стратегій поведінки у конфлікті та вміння реалізувати ці стратегії в конкретній життєвій ситуації [7].

Компетентність фахівців, що займаються урегулюванням конфліктів, полягає в оволодінні емоціями, уточненні своїх побажань і можливостей, формуванні установки на співпрацю, а не конфронтацію (Г. Любімова) [5].

О. Зайцева визначає конфліктологічну компетентність як особистісне утворення, важливе для розуміння психологічної сутності особистісного аспекту конфлікту [4].

На думку В. Трубочкіна, складовими конфліктологічної компетентності є наступні компоненти [6, с. 331]:

- 1) знаннєвий, освітньо-дисциплінарна модель;
- 2) особистісний, структурно-рівнева модель;
- 3) практично-технологічна модель;
- 4) культурно-онтологічна модель.

Практична складова конфліктологічної готовності, за Г. Болтуновою, передбачає три конфліктологічні вміння: бачення і розуміння конфлікту; вміння прогнозувати та оцінювати наслідки конфлікту; володіння засобами діагностування, попередження і вирішення конфлікту, використання конфлікту у виховних цілях [3, с. 65].

Таким чином, виділені компоненти та складові конфліктологічної компетентності дають нам можливість в подальшому здійснити емпіричне дослідження рівня розвитку зазначеної компетентності.

Література

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. М., 1999. 551 с.
2. Богданов Е.Н., Зазыкина В.Г. Психология личности в конфликте. СПб: Питер, 2004. 224 с.
3. Болтунова Г.М. Формирование готовности учителя к разрешению конфликтных ситуаций в педагогическом процессе. *Оптимизация и*

интенсификация педагогического процесса в вузе и школе: Межвуз. сб. науч. р. Ишим, 1994. С. 65-67.

4. Зайцева Е.В. Психологические условия и факторы снижения конфликтности личности в системе «руководитель-подчиненный»: дис. ... канд. психол. наук. Москва, 1998. 183 с.

5. Любимов Г.Ю. Психология конфликта. М.: Педагогическое общество России, 2004. 160 с.

6. Трубочкин В.П. Концептуальные смыслы конфликтной компетентности. *Актуальные проблемы совершенствования работы с кадрами правоохранительных орг-нов*: Матер. межведомств. научн-прак. конф. М., 2004. С. 331-335.

7. Хасан Б.И. Психотехника конфликта и конфликтная компетентность: монография. Красноярск, 1996. 157 с.